

Hatay'da Eğitim Adına Ne Yaşanıyor? Öğretmenlerle Görüşme

Birgül Ulutaş, Aslıhan Hancı¹

Birgül: Ben Hatay'a 2025'in Eylül ayında geldiğimde depremin üzerinden yaklaşık iki buçuk yıl geçmişti ve şehir hâlâ çok toparlanmamış görünüyordu. Öne çıkan büyük problemler arasında altyapı, ulaşım ve güvenlik sorunları vardı. Konteyner okullar ve konteyner kentler hâlâ devam ediyordu. Öğretmenlerin bir kısmı konteyner kentlerde kalıyordu. Konteyner kentten sonraki durağın TOKİ ya da yüksek kirali evler olması, barınma konusunda onları düşündürüyordu.

Deprem bölgesinde yaşanan, Türkiye'nin başka yerlerinde öğretmenlerin karşılaşmadığı özgül sorunlar olduğunu gördüm. Bir tarafta depremi yaşamış, ölümler ve kayıplar yaşamış ve bunun etkisini üzerinde taşıyan öğretmenler vardı. Diğer tarafta depremden sonra buraya atanmış öğretmenler vardı. Onlar depremi birebir yaşamamış olabilirlerdi ama oldukça zorlu koşullarda meslek hayatlarına başlamışlardı. Okul yolları, toplu taşıma ve sosyal hayatla ilgili de ciddi sorunlar vardı. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarının öğretmenlere ve burada yaşayanlara yönelik etkinlikleri oluyordu ama bunlara ulaşmak bile başlı başına bir problemdi.

Bunlar benim dışarıdan gözlemlerim. Sizler neresinden tutmak istersiniz... Hatay'da eğitim adına ne yaşanıyor? En büyük problemi ne olarak görüyorsunuz?

Sevil: Ben başlayayım. İlk başta bu deprem ve eğitim çalışmasından bahsedildiğinde "Keşke bir yıl önce böyle bir şey olmuş olsaydı, biraz daha mı etkili olurdu?" diye düşündüm. Sonra düşündükçe aslında şu anda yapılmasının daha anlamlı olduğunu gördüm. Çünkü üç yılı aşkın zaman geçmiş olmasına rağmen sizin daha önce gözlemlediğiniz sorunlarla şu anda bizim yaşadıklarımız arasında çok ciddi bir farklılık yok.

Sosyal hayat açısından son dönemde bir miktar canlanma oldu. Ama özellikle ulaşım hâlâ çok ciddi bir sıkıntı. Yeni gelen öğretmenlerin, özellikle

¹ ulutas.birgul@gmail.com, aslihanci@gmail.com

konteynerlerde yaşayanların okullara ulaşımında ciddi sorunları vardı. Özel aracı olmayan bir öğretmen toplu taşıma kullanmak zorunda ve yaşadıkları konteynerlere toplu taşıma ulaşmıyordu. Bununla ilgili taleplerimizi çok dile getirdik ama ciddi bir iyileşme olmadı.

Okullarda da bazı yerlerde eğitim öğretim belli ölçüde oturmuş olabilir ama özellikle inşaat alanlarındaki okullarda sorunlarımız devam ediyor. Başka bir kamu kurumu tarafından kullanılan okulumuz hâlâ aynı şekilde kullanılıyor. Bir yıl içerisinde teslim edileceği, eğitim öğretim yılının başında açılacağı söylenen başka bir okulumuz da hâlâ teslim edilemedi.

Dolayısıyla sorunlarda “çok büyük bir iyileşme oldu” diyemiyorum.

Birgül: Belki şu anki durumla ilgili biraz daha somut ilerleyebiliriz. İkili öğretim devam ediyor mu? Hasarlı okullar onarılıp eğitim öğretime başladı mı? Konteyner okullardan diğer okullara geçiş sağlandı mı? Öğretmenler hâlâ konteyner kentlerde kalıyor mu? Ben Eylül'de geldiğimde gördüğüm tablo buydu. O zamandan bugüne neler değişti?

Derya: Ben hâlâ ikili eğitim yapan bir okuldayım. Sabahçı-öğlenci şeklinde eğitime devam ediyoruz. Öğrencilerin akademik başarısının yüksek olduğu bir okul. Fakat depremde beri bu çocukların ders saatleri yarım saate düşmüş durumda. Dolayısıyla diğer akranlarından her gün daha az eğitim alıyorlar. Günlük düşündüğünüzde ciddi bir süre kaybı var. Sınav öğrencileri olduklarını düşünürsek bunu aylarla çarptığımızda gerçekten ciddi bir kayıp ortaya çıkıyor. Her sene kendi okulumuza geçeceğimiz söyleniyor. Okulumuz şu anda başka bir kamu kurumu tarafından kullanılıyor. Eylül'de taşınılacağı tekrar söylendi ama hâlâ aktif bir geçiş, taşınma süreci yok.

Okulların fiziki şartları da çok yetersiz. Örneğin birkaç hafta önce yaşanan selde bizim okulun birinci katına kadar neredeyse su bastı. Depremden sonra desteklerle, dayanışmalarla kurulan atölyeler, müzik sınıfları, yani çocukların biraz daha iyi olma hâllerini besleyecek mekânlar zarar gördü. Üç yılı aşkın süredir sürekli böyle bir yeniden inşa ve yeniden yıkım yaşıyoruz. Öğrenci, veli, öğretmen; psikolojik olarak gerçekten tükenmiş durumdayız.

Birgül: Deprem öncesiyle karşılaştırdığınızda öğrenci başarısında, öğrenci ya da veli profilinde değişimler gözlemliyor musunuz?

Derya: Deprem öncesinde de aynı okuldaydım. Öğrenci profilimiz demografik olarak çok değişmedi çünkü merkezi bir yerdeyiz ve tercih edilen bir okulumuz. Ama başarı oranında düşüş var. Başka okullarda öğrenci profilinin de değiştiğini duyuyorum; onu diğer arkadaşlar daha iyi aktarabilir.

Ashhan: Deprem öncesi ve sonrasındaki değişimi yalnızca fiziksel olanaklar açısından değil, öğretmenlik mesleği açısından da düşünebiliriz. Öğrenciler

arasındaki eşitsizliklerle birlikte öğretmenlerin kendi içinde ve mesleklerini yaparken yaşadıkları değişimler var. Fiziksel yoksunlukların yanında psikolojik olarak, hatta varoluşumuzda oluşan değişimleri de konuşabiliriz. Belki daha az dile getirilen şeylerden biri bu.

Levent: Ben rehber öğretmenim, psikolojik danışmanım. Çocukların yaşadığı travmatik süreçler ve aile içi ilişkilerdeki sorunlar hâlâ devam ediyor. Bunun yansımalarını sokakta, okulda ve birçok yerde görüyoruz.

Çocukların güvenli bir ortamda bulunabilmesi önemli. Ama çocuklarda gerçek anlamda bir geleceksizlik hissi var. Tercih dönemlerinde de öğrencilere yardımcı oluyorum. Eskiden bana “Hangi bölümü tercih edebilirim, hangi şehirde okuyabilirim, iş olanakları nerede?” diye sorarlardı.

Şimdi “Yurt dışına nasıl gidebiliriz? Avrupa'ya gitmenin yolları neler?” diye soruyorlar. Üniversite onlar için eskisi gibi bir seçenek değil. Çocukların gündemleri değişti.

Aile içinde de güven ilişkilerinde sorunlar var. Okula, öğretmene, idareye, anneye, babaya güven konusunda sorun yaşıyorlar. Kendilerinin anlaşılmadığını düşünüyorlar ve daha yalnızlar.

Öğretmenlerin de birçok sorunla aynı anda uğraşması gerekiyor. Bir taraftan öğrencilerin yanında olmaya çalışıyorsunuz, diğer taraftan kendi sorunlarınız var. Okul idareleriyle ilgili de sorunlarımız oluyor.

Ben aynı zamanda veliyim. Dolayısıyla kaygıları veli olarak da birebir yaşıyorum. Burada ailelerin eğitime önem vermesi bir avantaj ama eğitim göstergelerinde düşüşü de gözlemliyoruz.

Murat: Deprem öncesi ve sonrasını kıyasladığımızda gerçekten çok büyük bir yıkımdan söz ediyoruz. Hep tarihte okuduğumuz “Hatay şu kadar yıkıldı, yeniden kuruldu” anlatılarının bir kez daha tanığı olduk.

Eğitime yansımaları açısından ilk dönemle sonrasını birbirinden ayırmak gerektiğini düşünüyorum. Felaketin ilk kısmında eğitime dönüş hızlı oldu. Bazı ilçelerde martta, bazılarında nisanda ufaktan bir başlangıç yapıldı. Açıkçası Eylül 2023'e yetişmeyeceğini düşünüyorduk ama çok hızlı çalışmalar yapıldı.

O ilk dönemde konteynerde eğitim, bazı okulların başka kamu kurumlarına tahsis edilmesi, ikili eğitim ve ulaşım problemleri belli ölçüde kabul edilebilir şeylerdi. Çünkü ortada çok büyük bir deprem vardı; bina yoktu, güvenlik problemi vardı. Öğrencilerin gidip gelmesi için servisler tahsis edildi. Eğitim düşse kalka devam ediyordu.

Sorun şu: 2023-2024'teki o hızla şu anki süreç arasında çok büyük bir değişim yok. Elbette bazı okullar yapıldı, bazı noktalarda gelişme oldu. Ama ulaşımda hâlâ ciddi sıkıntılar var.

Bir de buradan göç yaşandı. Tecrübeli öğretmenler, hedefi olan ya da imkânı bulunan öğrenciler ve aileler buradan ayrıldı. Yerlerine ilk atama öğretmenler geldi. Öğretmen profili açısından ciddi bir dönüşüm oldu. Öğrenciler açısından da ciddi bir sirkülasyon yaşandı.

Deprem sonrasında şehirde yaşayanların bir kısmı köylere taşındı. Yeni nesilde çocukların çoğunun kendilerine ait odaları, yaşam alanları vardı. Bir anda onlarca insanın birlikte yaşadığı koşullara dönüldü. Kendine ait bir ortamı, özel alanı kalmayan birçok öğrencinin davranış ve psikolojik sorunlar yaşadığına şahit olduk.

Bunun başka bir versiyonu konteynerlerde yaşayanlar. Yirmi bir metrekarelik bir alanda bir hayat sürdürülüyor. İlk aşamada çadıra göre kabul edilebilir bir yerdi. Ama bir yıl, iki yıl geçtikten sonra konteynerde yaşayan gençlerle diğerleri arasında farklar oluşmaya başladı.

Zaten gençlerde birkaç yıldır “Hocam okuyup da ne yapacağız, ne olacak ki?” düşüncesini gözlemliyorduk. Bütün bu olumsuzluklar karamsarlığı daha da artırdı.

Buradaki öğrenciler Türkiye'nin diğer yerlerindeki öğrencilerle aynı sınavlara giriyor. Kimseye haksızlık edilmesini istemiyorum; başka yerlerde de çeşitli olumsuzluklar var. Ama deprem bölgesindeki öğrencilerin koşullarını dikkate alan farklı destekler düşünülebilirdi. Burada ciddi sıkıntılar yaşandı. Bence asıl mesele buradan ders çıkarmak ve başka bir zamanda yaşanabilecek afetlerde ne yapılacağını düşünmek.

Birgül: Çok teşekkürler hocam. Murat Hocanın bıraktığı yerden devam edebiliriz. Barış Hocam, buyurun.

Barış: Arkadaşlarımız üç aşağı beş yukarı buranın sürecini anlattı, sizler de gördünüz. Geçmişe göre tabii ki yol alındı. Örneğin bazı ilçelerde ikili eğitim büyük ölçüde sona erdi. Ama Antakya'da hâlâ konteyner kentlerin içinde okullar var.

Aslında konteyner kentin içinde okul olması doğal. Çünkü kalıcı binalar olmayınca insanlar konteyner kentte yaşıyor. Bir de en iyi okul çocuğun rahat ulaşabileceği okul. Ama konteyner kentlerin sıkıntısını biliyorsunuz. Sıcakta problem oluyor, yağmur yağıyor problem oluyor.

Buradaki gençler zaten dezavantajlı. Bu dezavantajdan dolayı makas özellikle açılıyor: ekonomik açıdan, sosyal açıdan, akademik açıdan.

Düşünün, buradaki bir çocuk İzmir'de özel okula giden bir çocukla aynı kazanımlardan sınava giriyor. Ama bu çocuğun geçim derdi oluyor, okula aç gelebiliyor. Yirmi bir metrekairelik bir konteynerde üç-dört kişi yaşayabiliyor. Bunları aynı yarışa soktuğunuzda haliyle motivasyonu eksiliyor.

Ortaöğretimde bu, okul terkini de beraberinde getirebiliyor. Bazıları ailesinin geçimine katkı sunmaya çalışıyor. Çünkü liseye gitmenin bile bir maliyeti var: öğle yemeği, servis... Üstüne bir de gelecekte ne olacağı belli değil.

Bir de kamuoyuna sunulan tabloyla yaşadığımız tablo arasında fark olduğunu düşünüyorum. Belirli bir caddeyi, belirli yapıları gösterip “kent ayağa kalktı” deniliyor ama arka sokakta ne olduğunu görmüyorsunuz. Sınav sonuçlarında bir-iki öğrencinin başarısı üzerinden genel bir başarı anlatısı kurulabiliyor. Oysa o öğrencinin özel okulda mı okuduğuna, depremden daha az etkilenmiş bir ilçede mi yaşadığına bakılmıyor.

Öğrenci davranışlarına baktığımızda bu geleceksizlik ve umutsuzluk duygusunu görüyoruz. Öğrenciler çok gergin ve öfkeli. Bahçede birbirlerine vuruyorlar; sözel ve fiziksel şiddet görüyoruz. Aynı şeyi toplumda da görüyoruz. Trafikte insanlar birbirlerine bağırıyor. Konteyner kentlerde insanlar birbirlerine çok yakın alanlarda ve birbirini tanımayan çok farklı gruplar bir arada yaşıyor. Bunlar öğrencilerin hayatını da etkiliyor.

Bir de yeni yapılan yerleşim alanları var. Bazı mahallelerde eskiden okul öncesi, ilkokul ve ortaokul bulunuyordu; yeni planlamada bunların olmadığını görüyoruz. Başka yeni yerleşim alanlarında okul alanı ayrılmış olsa bile okulun kendisi henüz yapılmamış durumda.

Oysa okullar bizim için çok önemli. Hem iyileştirici bir yönü var hem de öğrencilerin kendilerini güvende hissettikleri alanlar. Pandemide de gördük bunu. Ama biz okul alanlarını sanki yalnızca akademik bilginin yüklendiği yerler gibi düşünüyoruz.

Konteyner kentte yaşayan, belki okul dışında da çalışan bir çocuğu büyükşehirde özel okula giden bir çocukla yarıştırmaya çalışıyoruz. Burada ciddi bir eşitsizlik var.

Cem: Aradan üç yılı aşkın zaman geçmesine rağmen açıkçası çok az şeyin değiştiğini düşünüyorum. Bu üç yılda çok fazla sorun yaşandı ve bunların çoğu devam ediyor.

Öğrenciler deprem sonrası yaşadıklarını hâlâ atlatabilmiş değiller. Yoksulluk, bitkinlik ve demoralizasyon devam ediyor. Geleceğe ve işlerin kısa sürede yoluna gireceğine dair büyük bir umutsuzluk var.

Ulaşım, beslenme ve altyapıda ciddi sıkıntılar sürüyor. Örneğin benim çalıştığım okulda hâlâ internet bağlantısı yok. Akıllı tahtaları çok kısıtlı kullanabiliyoruz.

Şehir merkezinde yerleşme de hâlâ çok sınırlı. Birçok bina ve yeni yerleşim alanı yapıldı ama yerleşim daha çok şehrin çeperlerinde gerçekleşiyor. Buralarda okul olmadığı için, özellikle lise öğrencileri her gün şehre taşınmak zorunda kalıyor. Trafik tam bir keşmekeş. Öğrencilerin okula ulaşması hem zaman kaybı hem ciddi bir stres kaynağı.

Ben deprem öncesinde yaklaşık on dakikada okula gidebiliyordum. Evim de okulum da değişmedi ama şimdi aynı yol en az kırk-kırk beş dakika sürüyor. Bazen yetişebilmek için yolun en kenarından gitmek zorunda kalıyorum.

Konteyner kentlerde yaşayan nüfus azaldı, konteyner okul sayısı da azaldı ama hâlâ konteynerlerde eğitime devam eden okullar var.

Yakından bildiğim bir okul depremden önce şehir merkezindeydi. Binası hasar görünce şehrin dışındaki konteyner kentlere taşındı. Bin küsur öğrencisi olan okuldan oraya yalnızca bir öğrenci gidebildi. Öğretmen kadrosu oraya taşındı ama öğrenciler fiziksel olarak çok uzakta olduğu için diğer okullara dağıldılar. Öğretmenlerin önemli bir bölümü de tayin isteyip ayrıldı.

Şimdi ana binada yeniden eğitim var. Fakat o bölgede yeterli yerleşim olmadığı için bu kez öğrenci yok. Konteyner okullar kapatılırsa öğretmenlerin bir kısmının norm fazlası olma ihtimali var. Gelecek yıl ne olacağını düşünüyorlar.

Bir de yakın zamanda sel yaşandı. Okulların bodrum katları sular altında kaldı. Bizim okulumuzdaki konferans salonu tamamen kullanılamaz hâle geldi. Birkaç gün su ve elektrik kesintileri yaşandı.

Kısacası burada hâlâ her şey bölük pörçük, eksik. Yaşam ve eğitim şartları ağır. Okul kantinlerindeki fiyatlar da ciddi bir sorun. Bir tostun, bir suyun fiyatı öğrencinin satın alamayacağı noktaya gelebiliyor.

Bizim okulun öğrenci alım çevresi değişmedi ama başarı oranlarında deprem öncesine göre ciddi bir kayıp var. Depremin maddi, manevi ve psikolojik etkileriyle ülkenin genel koşulları birleştğinde öğrencilerde geleceğe ilişkin büyük bir umutsuzluk görüyoruz.

Sosyal etkinlikler yeniden başladı ama bunlara daha çok belli bir gelir düzeyinin üzerindeki insanlar katılabilir. Etkinliklerin ücretleri yüksek; ayrıca akşam belli bir saatten sonra toplu ulaşım kalmıyor.

Yeni yaşam alanları yapılıyor ama buralarda okul yok, market yok, fırın yok, sosyal yaşam alanları yok. Bir taraftan konut yapılıyor ama hayatın diğer ihtiyaçları aynı hızla oluşmuyor.

Birgül: Ben de saha ziyaretimde konteyner kentlerden birindeki kapatılmış okul bölümünün yağmalandığını görmüştüm. Bunu dışarıdan gözlemleyen biri olarak krizin yarattığı kaosla ilişkilendirmiştım. Siz ne düşünüyorsunuz?

Cem: Benzer bir durum yakından bildiğim bir okulda yaşandı. Okul tadilatı geçirildi ama eğitime başlamadan yağmalandı. Elektrik prizleri ve duvarlardaki kablolar bile alındı. Milyonlarca liralık zarar oluştu.

Depremden sonra şehir dışına giden öğretmen arkadaşlarımızdan döndüklerinde evlerini yağmalanmış bulanlar da oldu. Ben hep şunu söylüyorum: Birilerinin felaketi maalesef birilerine fırsat oldu. Bu tür sorunlar yaşandı ve sınırlı da olsa böyle bir potansiyel hâlâ var.

Kemal: Ben bu meseleye biraz Millî Eğitim Bakanlığı'nın ne yaptığı üzerinden bakmak istiyorum.

Depremden sonra konteyner kentlere gittik, şehir dışından gelen psikologlarla ve başka uzmanlarla ortak çalışmalar yaptık. Benim o dönemde Bakanlıktan beklentim çok farklıydı. Bünyesindeki psikolojik danışmanları, psikologları ve uzmanları devreye sokacağını düşünüyordum. Çünkü okullar eylülde açılacaktı ve bize bir eğitim verilmemişti. Biz nasıl davranacağımızı bilmeden sınıflara girmek zorunda kaldık.

Ben o dönemde şunu düşündüm: Okul açıldığında nasıl davranacağım? Ben iyi miyim? Bir defa ben iyi miyim?

Okullar açıldığında depremden zarar görmüş, maddi ve manevi kayıp yaşamış, yakınlarını kaybetmiş öğrenciler vardı. Ama Bakanlıktan her şey normalmiş gibi yazılar geldi. Öğretmenler her şeyi çözer gibi bir yaklaşım vardı.

Depremden bir ay sonra öğretmenleri okula çağıran yerel yöneticiler oldu. Acayip şeyler yaşadık. Ne demek bir ay sonra öğretmen? Nerede? Burada mı? Şehir dışında mı? Gitti mi, geldi mi? Zaten şehir bir yıkım hâlindeydi.

Ben buralı değilim ama uzun yıllardır Hatay'da yaşıyorum. Şehrin depremden önce de yönetim, ulaşım ve altyapı açısından sorunları vardı; deprem sonrasında bunlar daha da ağırlaştı.

Bazen dört temel hizmeti aynı anda bulamıyoruz: elektrik, su, internet, doğalgaz. Bu bizim için geçerliyse öğrenciler ve veliler için de geçerli.

Okulların ihtiyaçlarının karşılanmasında da büyük ölçüde dayanışmaya yaslanıldığını gördük. Bazı okulları bankalar ya da farklı kurumlar yaptı. Su gibi en temel ihtiyaçlarda bile kamusal bir çözüm yerine başka aktörlerin devreye girdiği oldu.

Bir taraftan da şehir yeniden kuruluyor. Şirketler yol açıyor, yol kapatıyor; inşaat şehrin gündelik hayatını belirliyor. Bunun eğitimle doğrudan ilişkisi var çünkü öğretmen de öğrenci de o yolları kullanıyor, o altyapıya bağımlı yaşıyor.

Şehrin tarihsel olarak da çok kendine özgü bir yapısı var. Uzun yıllardır burada yaşayan biri olarak bu şehrin kendi insan ilişkilerinin, dayanışmasının güçlü olduğunu da söylemek isterim. Eski Antakya yıkılmış olabilir ama insan olarak burada hâlâ rahat hissediyoruz. Ben de o yüzden buradan gidemedim.

Arkadaşlar sosyal alanların azlığından söz etti. Bir taraftan yeni sosyal alanlar da açılmaya çalışılıyor. Hatay'ın ekonomik yapısının şehir dışından beslenen bir tarafı var. Uzun yıllardır yurt dışında çalışan ve buraya para gönderen insanlar var. Şehir toparlanmaya çalışıyor ve eğitime hâlâ çok önem veriliyor. Deprem sonrasında çok sayıda dersane, özel okul ve etüt merkezi açıldı.

Problemler çok mu? Çok. Her şey güzel mi? Her şey güzel değil. Ama hâlâ umut var, yeni bir şeyler yapma çabası var, iş birliği var. Umut var, mücadele var.

Birgül: Onur Hocam, siz henüz konuşmadınız. Biraz da okul yöneticilerinin deneyimleri açısından değerlendirebilir misiniz? Buyurun hocam.

Onur: Konteyner kentlerden birinde bizim okulumuz vardı. Oranın sıralarını, masalarını yıkık bir binadan alıp taşımıştık. O okul gibi birkaç okul daha vardı. Antakya özelinde köklü olup başarı oranı yüksek olan ama kapanan ya da öğrenci profili değişen birçok okul var. Konteyner kentlerin yönetiminde, okullarda geçici görevlendirmeler oldu.

Bir taraftan yeni okulların açıldığını görüyoruz. Konteyner kentteki bazı okullar yeni yapılan yerlere aktarılıyor. Ama altyapının oturması için muhtemelen bir-iki seneye daha ihtiyaç var. Yeni şehirler kuruldu; eski bazı okullar da bu yeni alanlara taşınıyor.

Depremden daha az etkilenen yerlerin nüfusu ilk başta arttı. Sonra geri dönüşler başladı.

Birgül: Peki okul yöneticileri açısından baktığınızda, bütün bu koşullar içinde eğitim sisteminin beklentileri nasıl yaşıyor?

Onur: Burada İstanbul'un Beşiktaş'ındaki gibi gelişim raporları isteniyor. Biraz o anlamda eşitsiz durumlar mevcut. Derya Hocanın okulunun sabahçı grubu 30

dakika ders alıyor. Okulu selden etkileniyor. Hatay'ın en başarılı öğrencilerinden bazıları o okulda ama aynı sınava giriyorlar.

Bunlardan beklentiler, bölgeye özgü farklı bir politika izlenmediği için genelde aynı oluyor. Bundan elbette mustaribiz.

İdareciliğin bir dezavantajı da var: Bunlar çok fazla dillendirilmiyor, dillendirmekten genellikle imtina ediliyor. Bir tepki verildiğinde insanlar geri adım atabiliyor. Sevk ve idare durumu olduğu için böyle.

Yöneticilik, eğitim liderliği meselesi geri planda kalıyor. Biz de bulunduğumuz yerde bunu değiştirmeye çalışıyoruz diyebilirim.

Birgül: Teşekkür ederim hocam. Biraz da mücadele ve dayanışma boyutundan söz etmek iyi olabilir. Deprem sonrasında insanların birbirine daha sıkı sarıldığı, öğretmenlerin ve okul topluluklarının dayanışma geliştirdiği örnekler de dinledim. Özellikle Eğitim Sen'in Hatay'daki çalışmaları açısından, deprem sonrasında eğitim alanında hangi talepleri öne çıkarmaya çalıştınız?

Sevil: Ben söz alayım. Arkadaşlar konuşunca hakikaten bir sürü şey yine aklıma geldi. Depremden sonra biz hem maddi hem manevi anlamda bir yıkım yaşadık. Okullar açıldığı dönemde psikososyal destek konusunda şöyle bir beklentimiz vardı: Her okula bir rehber öğretmen atanacak, psikososyal destekler olacak diye düşündük. Ama maalesef bunların hiçbirisi olmadı.

Biz özellikle her okula bir rehber öğretmenin atanması gerektiğini dile getirdik. Karşımıza mevzuattaki öğrenci sayıları çıktı. Biz de burada hem öğrencilerin hem öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün travmatik bir süreç yaşadığını, böyle bir durumda yalnızca sayıyla hareket edilmemesi gerektiğini söyledik.

O dönem öğrencilerimizin ve öğretmenlerimizin çoğu konteyner kentlerde yaşıyordu. Düşünün, 21 metrekaarelik bir alanın içinde yaşıyorsunuz. Dar bir alan. Yemek pişiriyorsunuz, uyuyorsunuz, size ait özel bir alan yok.

Ekonomik anlamda da desteklenmiyorsunuz. Biz öğrencilerimiz için özellikle bir öğün yemek ve temiz su talebini dile getirdik. Ama maalesef bu da olmadı. Bunu defalarca raporlaştırdık, merkeze de ilettik ama bu talebimiz karşılanmadı.

Arkadaşlarımız özellikle lise öğrencilerinin geleceksizliğinden, yaşadıkları travmatik sürecin hayata bakışlarını nasıl etkilediğinden söz ettiler. Ben birinci sınıf öğretmeniyim. Uzun yıllardır öğretmenlik yapıyorum ve hayatımda ilk defa böyle bir öğrenci grubuyla karşılaşıyorum.

Ben artık bazen bunlara “deprem çocukları” diyorum. Şu andaki öğrencilerim depremi yaşadıkları zaman üç, üç buçuk yaşlarındaydı. Ailelerin yaşadıkları

travmanın çocuklara yaklaşımlarını da etkilediğini düşünüyorum. Çok yoğun bir bağlılık, aşırı koruma, kural ve sınır koyamama görüyorum.

Çocuklara bir kural ya da sınır vermeye çalıştığım da çok ciddi öfke problemleriyle karşılaşyorum. Çocuk bağırebiliyor, kitabını yırtabiliyor, fırlatabiliyor. Eğitim öğretim yılı bitmek üzere ama hâlâ davranışlarda ciddi sıkıntılar yaşıyorum. Bizim rehber öğretmenimiz de yok. Öğrenci sayımız mevzuattaki sayının altında kaldığı için rehber öğretmenimiz bulunmuyor.

Aslıhan: Bu talepleri dile getirdik, karşılık görmedik dediniz. Peki sendikanın dışında kalan insanlar; veliler, öğrenciler, diğer öğretmenler? Sonuçta aynı sorunları yaşıyorlar. Bu talepler birlikte dile getirilmedi mi?

Sevil: Daha çok biz ayrı kaldık. Diğer sendikaların da belirli talepleri oldu. Biz diğer sendikalara da her defasında çağrıda bulunduk: Gelin birlikte dile getirelim. Çünkü sorun hepimizin sorunu. Sadece bir sendikanın sorunu değil; bütün eğitim emekçilerinin sorunu. Ama maalesef çağrılarımıza cevap alamadık.

İnsanları bir araya getirme konusunda da çok zorlandık. Ulaşım konusunda o kadar ciddi sıkıntılar yaşıyoruz ki bir basın açıklaması ya da etkinlik olduğunda velilere, öğrencilere genel bir duyuru yaptığımız hâlde ciddi bir kitleyi yakalayamadık. Ulaşım sıkıntısı ya da başka nedenler buna engel oldu.

Aslıhan: Siz konuşurken benim de aklımdan şu geçti: Bütün bu olumsuzluklar, cevap ve çözüm bulamama hâli insanları sorunlarını birlikte dile getirmek yerine içe kapanmaya mı yöneltiyor? Anlattıklarınızdan, insanların dağıldığı ve herkesin kendi sorununa kendi başına çözüm bulmaya çalıştığı bir ortam çıkıyor sanki.

Sevil: Bu ortama döndü. Biz de bunu çok sorguluyoruz. Olması gereken sizin dediğiniz gibi ama biz ne zaman bir mücadele için, bir araya gelmek için çağrıda bulunsak bunu aşamıyoruz.

Acaba depremden sonra yaşadığımız travmalar bizi bireyselleştirdi mi, bencilleştirdi mi, uzaklaştırdı mı? Bunu alanım olmadığı için tam analiz edemiyorum. Ama buna benzer şeyleri çok yaşıyoruz.

Çevremizde insanların gittikçe bencilleştiğine ilişkin sözleri çok duyuyoruz. “Herkes kendine” diyor. Herhalde bu kadar ölüm yaşandıktan sonra “Nasıl olsa bunun sonu ölüm, nasıl olsa öleceğiz” gibi bir çaresizlik de oluşuyor. “Ne olacak ki?” duygusu...

Aslıhan: Hatay'da güçlü bir muhalif damar ve örgütlülük zemini de var. Buna rağmen yaşanan yıkımın ve hayatta kalma önceliğinin böyle bir etkisi olmuş olabilir mi diye düşünüyor insan. Barış Hocam söz istemişti, buyurun.

Barış: Aslında mesele şöyle. Deprem bölgesindeki 11 ile baktığımızda çok büyük bir öğretmen ve öğrenci nüfusundan söz ediyoruz. Yani bu, ülkenin eğitim sisteminin önemli bir bölümünü etkileyen bir mesele.

Kentin kendi potansiyelini hayata geçiremediğini düşünüyorum. Çünkü insanların barınma, sağlık, gelecek, iş kaybı gibi aynı anda çok sayıda sorunu var. Diğer tarafta ise ne yapacağını bilen, planını yapan bir siyasal iktidar var.

Daha cenazeler çıkarılmadan kentin yeniden planlanması tartışıldı. İnsanların arazileri, zeytinlikleri ve yaşam alanlarıyla ilgili kamulaştırmalar gündeme geldi. Bu durumda Hatay'ın muhalif bir kent olması tek başına yeterli olmuyor.

Aslında biz çoğunluğuz ama örgütsüzüz. Örneğin bir okulun başka bir kamu kurumu tarafından kullanılmasına karşı velilerle birlikte talepte bulunuyorsunuz ama on kişi geliyor. Karar verici de bunu kitleleşmiş bir talep olarak görmüyor. Elbette ulaşım gibi, insanların gündelik yaşam sorunları gibi nedenlerle bunun da çok farklı sebepleri var.

İnsanlar sürekli bir belirsizliğin içinde tutuluyor. Evinize ne olacağını bilmiyorsunuz, arazinize ne olacağını bilmiyorsunuz, yapılacak konutun koşullarını bilmiyorsunuz. Bir süre sonra daha kötü bir ihtimal gösterildiğinde daha az kötü olana razı olmaya başlayabiliyorsunuz.

Hatay bu anlamda bir tür laboratuvara dönüştü diye düşünüyorum. Burada birçok uygulama denendi. Şimdi bir yandan belirsizlik, bir yandan baskı, bir yandan tahammülsüzlük var.

Birçok yerde kamulaştırmaya veya başka sorunlara karşı yürütülen mücadeleler sonuç vermeyince, yavaş yavaş “kaybettik” duygusu ve bir kabullenme oluştu. Biz eğitim alanında bunu diri tutmaya çalışıyoruz ama kentin genel sorunlarında direnme potansiyelinin de azaldığını düşünüyorum.

Bir sorun sosyal medyada gündem olduğunda çok hızlı müdahale edilebiliyor. Örneğin öğrenci servisi ya da okulların ısınması gibi sorunları gündem yapıyoruz; bir hareketlilik oluyor ama bir hafta sonra tekrar unutuluyor. Bu da insanlarda yorgunluk yaratıyor.

Aslıhan: Teşekkür ederiz.

Birgül: Başka eklemek istediğiniz herhangi bir şey var mı? Derya Hocam, buyurun.

Derya: Ben sadece kendi branşımla ilgili bir ekleme yapmak istiyorum. Özel eğitim öğretmeniyim. Diğer arkadaşlar da bahsettiler; konteyner kentlerin bu

kadar uzun süreli olması herkes için çok zor bir durum. Fakat benim öğrencilerim için daha da kötü.

Öğrencilerimin çoğu hâlâ konteynerde kalıyor ve bu çocukların bazıları bedensel engelli. Konteynere girip çıkmak bile bedensel engelli bireyler için uygun değil. O bile çok büyük bir sorun. Bunun da eklenmesini isterim. Gerçekten sıkıntı yaşıyorlar.

Birgül: Evet, engelli öğrencilerin afet koşullarından çok daha ağır etkilenemediğini özellikle düşünmek gerekiyor. Hatay'da engelli olmak başlı başına ayrıca ele alınması gereken bir konu olabilir. Benzer biçimde Hatay'da kadın olmak, kadın öğretmen veya kadın öğrenci olarak bu koşulları yaşamak da ayrıca incelenebilir.

Barış: Enseyi de karartmayalım. Örgütlü öğretmenler, okul yöneticileri, katkı sunabilecek çok sayıda arkadaşımız var. O kadar umutsuz bir tablo çizmeyelim.

Birgül: Haklısınız. Biz de zaten burada yalnızca tek bir sonuç çıkarmaya değil, genel tabloyu anlamaya çalışıyoruz.

Son olarak söylemek istediğiniz, sormak istediğiniz bir şey varsa alalım; yoksa yavaş yavaş toparlayalım.

Aslıhan: Bence bu toplantının biraz serbest düzende olması, öğretmenlerin gözünden orada yaşanan genel tabloyu anlamamız açısından iyi oldu. Öğretmenlerin hem yaşamda hem okulda karşılaştıkları sorunları görmemizi sağladı. O yüzden çok teşekkürler.

Birgül: Çok teşekkür ederiz. Hoşçakalın.